

ANKE DE GRAAF

Hilde

ABCOUDE

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK

‘Ik snap werkelijk niet wat je in die jongen ziet,’ zei moeder en Hilde, tegen de tafel leunend, dacht: wat staan we toch ver van elkaar af. Ze is mijn moeder en ik houd van haar. Ik ben haar dochter, haar kind, en ze houdt ook van mij, maar soms voel ik me als een vreemde tegenover haar staan. Zoals nu. Ze keek naar moeder. Ze zat kaarsrecht op de huiskamerstoel, haar rug tegen de spijltjesleuning gedrukt, de schouders een beetje opgetrokken, de voeten stijf en plat naast elkaar op de vloer.

Hilde zag die voeten in een flits. Het was ook zo onbelangrijk; wat maakt het uit hoe moeder haar voeten neerzet... Maar ze zag ze toch: twee stevige, zwarte schoenen naast elkaar. Twee al wat oude schoenen met vouwen in het leer en licht beschadigde hakken.

Het beeld verdiepte zich in haar. Op een vreemde manier, zonder dat ze erbij nadacht, en toch was ze zich ervan bewust; op een

wondere manier hechtten de beelden zich vast in haar denken. Zoals moeder daar zat, de vlamme blik in haar ogen, de handen voor zich op het tafelkleed, de wangen onwerkelijk rood gekleurd. Het was het rood van de spanning, van de nervositeit, wist Hilde. Zoals de twee platte voeten beelden waren van de spanning.

‘Als ik m’n benen maar stevig naast elkaar op de grond zet, dan trillen m’n knieën niet zo,’ zei moeder na de begrafenis van opa Rijn-
ders. ‘Het zijn gewoon zenuwen.’

Hilde dacht daar nu aan terug. Ze was nog maar een jong kind toen opa overleed, een jaar of tien, elf misschien, en ze had gedacht: wat mal, dat je minder zenuwachtig bent als je je voeten op de grond zet, maar later begreep ze wat moeder bedoelde. Niet de nervositeit verminderde, wel het trillen van de ledematen. Ze had het later zelf wel eens onder-
vonden. En dan steeds weer teruggedacht aan die trieste middag in oma’s huis.

Moeders stem zei nu: ‘Het is helemaal niets, niets voor jou en dat weet je best. Een grote nul, dat is het!’

De woorden waren als flitsende messen, fel en scherp.

Hilde zweeg. Ik antwoord niet, dacht ze, ik ga er niet op in. Ik wil geen ruzie met moeder. Ze begrijpt me niet en ik begrijp haar niet. Onze gedachtewerelden liggen zo ver uiteen. Maar ik dacht dat een moeder altijd het geluk van haar kind zou zoeken, mijn geluk ligt bij Hans, dat weet ze.

Ze dacht aan Hans. Zijn blauwe ogen, die zijn liefde voor haar uitstraalden, zijn mond, met de zachte lach voor haar. Hans, mijn liefde is voor jou...

Moeders stem ging verder. Nog stond Hilde stil naast de tafel. Haar ogen dwaalden de kamer rond en bleven rusten op een klein schilderijtje aan de wand. Even gleed er een milde glimlach om haar mond. Dat schilderstukje, hoe dikwijls had ze daar in de loop der jaren niet naar gekeken als er moeilijkheden waren thuis. Als jong meisje was dat al begonnen. Ze herinnerde zich de eerste maal dat ze het tafereeltje echt bewust had gezien nog zo goed. Moeder was boos – Hilde wist nu natuurlijk niet meer waarom – maar moeder was boos en mopperde op haar en zij zat aan de tafel, verdrietig, schuld bewust ook en toen zag ze ineens dat plaatje aan de wand. Het was maar zo'n simpel plaatje. Je zag een tafelkleed, don-

kerrood en wollig warm, een lamp boven de tafel, een brandende lamp, want het licht viel in een zacht, geelrozig schijnsel naar omlaag. Aan de tafel zat een vrouw, dat was de moeder, en een meisje met een wit schort over haar donkere jurk. Een schort met brede schouderbanden waarlangs stijve, gerimpelde stroken waren genaaid. Op het tafelkleed lag een boek. De moeder las voor uit dat boek. En het meisje met dat schort luisterde naar haar.

Als moeder boos was en grove woorden de kamer in slingerde, keek de kleine Hilde naar dat schilderijtje. Misschien was het wel een foto, gewoon een foto achter glas geplakt. Gevangen in een eenvoudig, smal lijstje. Veel waarde had het in elk geval niet, maar voor Hilde werd het een rustpunt in haar jeugd.

Mal eigenlijk dat zo'n klein ding, zo'n waar-deloos prentje aan de wand, zoveel kan betekenen in een kinderleven. Het was voor Hilde een beetje een symbool geworden; als moeder ruzie maakte met vader, als ze mopperde op de kinderen en nare woorden riep, keek Hilde naar het schilderijtje en het was dan net of die vrouw en dat meisje aan de wand haar iets te vertellen hadden. 'Trek het je maar niet zo aan, je weet toch wel dat mama het niet zo

erg meent! Ze moppert nu wel, maar morgen is het voorbij, dan is ze weer gewoon tegen jullie, gewoon en aardig.'

Want Hildes moeder was helemaal geen on-aardige vrouw, iemand die altijd schold op man en kinderen, welnee. Maar ze was wel gauw driftig, ze had snel haar mening gevormd en ze maakte van haar hart geen moordkuil. Als ze het ergens niet mee eens was, liet ze dat duidelijk merken en als er iets met de kinderen was wat haar niet zinde, schold ze ze uit. Dan raasde en tierde ze.

Ook nu keek Hilde naar het tafereeltje aan de wand, met in haar hart een milde glimlach om de herinnering aan het verleden.

Moeder zal nog veel meer zeggen, wist ze, nog veel meer. Ze kan zich niet beheersen en ze wil zich ook helemaal niet beheersen. Ze wil me door deze woordenstroom krenken, of misschien is krenken ook het juiste woord niet. Ze wil me nog weer eens zeggen hoe ze over Hans denkt en hoe vader en zij met elkaar gesproken hebben over hem en dat ze het roerend met elkaar eens zijn op dit punt. Ze uit zich misschien ook in een vorm van bezorgdheid om mij; laat ik dat aannemen en geloven. Ze houdt van me en ze wil het beste

voor me, daar moet ik aan denken. Ze is mijn moeder, maar ze ziet het verkeerd. Ze ziet het voornaamste niet, ze ziet onze liefde niet. Ze wil me waarschuwen, me overtuigen, maar ze wil me niet verliezen. Nee, ze wil me niet verliezen. Als ze ziet dat al haar woorden hun uitwerking missen en ik me tegen haar keer, als ik m'n hoofd in de wind gooi en me van haar afwend gaat ze de weg terug. Want ze wil me niet verliezen, ze wil geen verwijdering, dat niet. Als ik zwijg, zal ze spoediger de weg terug nemen.

‘Je kunt je ogen wel voor de werkelijkheid sluiten en je als een dolverliefd wicht gedragen, maar je weet net zo goed als ik dat Hans Blankendaal geen knip voor de neus waard is. Hij is lui en ik ben erg bang dat hij ook ontzettend dom is. Armoede lijden, dat komt ervan.’

‘Ik houd van hem.’ Ze zag zijn gezicht voor zich, zoals hij haar vertelde over zijn leven: ‘Nu ik jou heb, is alles zo anders, Hilde, en we behoeven geen rijkdom.’ Ze dacht daar even over na, moeders woordenstroom als een wilde, onhoudbare golf over zich spelen latend. Rijkdom... Was het bij hen rijkdom, had moeder het zo geweldig uitgezocht? Vader is een

harde werker, dat is zo, maar was het bij hen ook niet meer armoe troef dan andersom? Zou ze dit nu tegen moeder zeggen? Och nee, dan kreeg ze weer de verhalen over de crisisjaren, de werkloosheid en dat geen arbeider daaraan iets kon veranderen. ‘Je vader z’n handen jeukten om aan te pakken, geloof dat maar, maar er wás gewoon geen werk...’

Moeders stem drong weer tot haar door. ‘En als hij dan nog maar plannen had, ook al zou daar nooit ofte nimmer iets van terecht komen, maar dan kon je in elk geval nog zeggen dat hij ergens naartoe leefde, toch idealen koesterde en zo, maar ook dat is er niet bij. Hij werkt bij Boderman voor een appel en een ei en hij zal daar wel blijven werken. Tot Boderman failliet gaat want iemand die met zulk personeel...’

‘Nu weet ik het wel,’ viel Hilde haar bits en hard in de rede. Ze voelde een wilde drift en diepe verontwaardiging in zich opkomen. Haar ogen vonkten, haar handen klemden zich om de leuning van de stoel voor haar.

‘Nou ja,’ – haar moeder keek naar het naaiwerk dat voor haar op de tafel lag – ‘nou ja, zo’n vaart loopt het misschien wel niet. Maar je beseft toch zelf ook wel dat Hans het nooit

verder zal schoppen dan arbeider bij een klein baasje en je weet net zo goed als ik dat jij daar totaal ongeschikt voor bent.'

Moeder zweeg even. Ze verlegde de mantel, waarvan ze de onderzoom opnieuw zou vastnaaien, op de tafel. Haar stem had een rustiger klank gekregen. 'Tineke kan gelukkig zijn op een oude keukenstoel van opoe Rijn- ders en met een ladenkast van een boelhuis, bij wijze van spreken, maar zo ben jij niet. En dat weet je zelf drommels goed. Jij bent altijd anders geweest dan Tineke. Toen jij van de mulo kwam, wilde je niet hier in de stad blijven, want het was hier te klein voor jou. Je wilde anders, meer mogelijkheden, en weet ik wat nog meer. Je wou en je zou naar Amsterdam, maar toen je dat beslist niet mocht, zocht je toch maar iets hier in de stad. En wat een geluk dat je bij Rovers terecht kwam, beter had je het niet kunnen treffen. Je leerde er 's avonds van alles en nog wat bij. Vader en ik hebben wel eens tegen elkaar gezegd: "Dat het kind na een hele dag werken er nog zin in heeft," maar je ploeterde door, je deed je werk met hart en ziel en je studie ook. Meneer Rovers zei eens: "Uw dochter is echt iets bijzonders, voor een meisje op deze leef-

tijd is het uniek. Ze is actief en doortastend en ze heeft een nuchtere, zakelijke kijk op het leven.” Het is voor ouders prettig om zoiets te horen. We zijn ook echt trots op je, vader en ik. Dat bevrachtingskantoor loopt geweldig. Het is natuurlijk waanzin om te zeggen dat dat door jou komt, dat is idioot, maar je werkt er in elk geval wel behoorlijk aan mee. Ik hoor er in de stad wel eens over praten en als ik zo’n wagen met zo’n groot bord boven op de cabine zie rijden, denk ik: daar gaat er weer een, daar werkt onze Hilde aan mee... Ja, zo is het. En nu kom jij, uitgerekend jij, met zo’n lummel van een jongen aan. Een timmerman. En als het nu nog een goede timmerman was, echt een vakman, nou, dan was het nog niet zo gek, want goede vaklui verdienen op het ogenblik best hun brood en dat zal nog wel jaren en jaren zo blijven, want we zitten diep in de woningnood. Daar zit nog wel voor tien of twintig jaar werk in. Maar Hans Blankendaal is geen timmerman, het is gewoon een prutser. Het is de vraag of hij het lang bij deze baas zal uithouden.’

‘Dat zal wel meevallen.’ Hilde keek naar de klok.

Ik ga weg, dacht ze, ik ga weg. Ik heb geen